

Poliisin menettely tietopyyntöön vastaamisessa

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 10.3.2022 osoittamassaan kantelussa arvostellut Helsingin poliisilaitoksen rikoskomisarian menettelyä tietopyyntöön vastaamisessa sekä tämän menettelyä esitutkinnassa.

SELVITYS

Poliisihallitus on antanut 7.7.2022 lausuntonsa, jonka mukana on toimitettu Helsingin poliisilaitoksen selvitys liitteineen. Lausunnot ja selvitykset lähetetään kantelijalle tiedoksi päätöksen ohessa.

Käytössäni on ollut myös 17.5.2021 asiassa 5500/S/14671/20 tehty päätös esitutinnan toimittamatta jättämisestä, Poliisihallituksen 31.10.2017 antama ohje ”Asiankäsittely poliisin hallinnollisen asiankäsittelyn asianhallinta-, päätöksenteko- ja arkistointijärjestelmässä, POL-2017-21882” sekä Poliisihallituksen 11.6.2019 kirje ”Paikallispoliisin turvallisuuden ja tutkinnan arkistonmuodostussuunnitelman (TT-AMS) vahvistaminen, POL-2019-24982” liitteineen.

RATKAISU

Esitutkinnan päätös

Kantelija on arvostellut tutkinnanjohtajana toimineen rikostarkastajan asiassa 5500/S/14671/20 tekemää päätöstä.

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty. Pelkkä väite rikoksen tapahtumisesta ei vielä riitä esitutkinnan aloittamiseen, vaan esitutkinnan aloittamispäätökselle on voitava esittää asianmukaiset konkreettiset perusteet (hallituksen esitys HE 222/2010 vp, s. 177). Lainkohta jättää esitutkinnan aloittamisesta päättävälle tutkinnanjohtajalle harkintavaltaa.

Minulla ei kantelun perusteella ole aihetta epäillä, että rikostarkastaja olisi ylittänyt mainitun harkintavaltansa tai menetellyt muutoin lain tai virkavelvollisuuksiensa vastaisesti esitutkinnan toimittamatta jättämisestä päättäessään.

Tietopyyntöön vastaaminen

Kantelija oli lähettänyt rikostarkastajalle 15.2.2022 sähköpostin, jossa oli muun ohella pyytänyt Helsingin poliisilaitoksen ja erään asianajajan esiselvitykseen 5500/S/14671/20 liittyvää sähköpostikirjeenvaihtoa.

Rikostarkastaja on vastannut kantelijalle samana päivänä ilmoittaen välittävänsä asiakirjapyyntönsä arkistohallintoon ja lisäksi ilmoittanut, ettei hänellä ole tallessa hänen ja asianajajan välisiä tavanomaisia sähköpostiviestejä, kuten ei muidenkaan asioiden ja henkilöiden osalta.

Kantelija on lähettänyt 15.2.2022 rikostarkastajalle uuden viestin kysyen muun ohella sitä, tarkoittaako aiempi vastaus sitä, että Helsingin poliisilaitoksessa on käytäntönä poistaa sähköpostitse saapuneen julkisuuslain tarkoittamat viranomaisten asiakirjat.

Rikostarkastaja on vastannut kantelijalle samana päivänä kertoen, ettei hän ollut etukäteen tarkistanut sähköpostiaan, mutta poliisilaitoksella ei arkistoida tavanomaisia sähköposteja, kun siihen ei ole oikeudellista velvollisuutta eikä myöskään tosiasiallista mahdollisuutta tallennustilan puutteen vuoksi. Kantelija on lähettänyt rikostarkastajalle vielä asiaan liittyvän viestin seuraavana päivänä.

Tietojen luovuttamisessa noudatettavasta menettelystä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, julkisuuslaki). Hyvän hallinnon perusteista säädetään

hallintolain (434/2003) 2 luvussa. Valtion viranomaisten arkistotoimen järjestämisestä säädetään arkistolaissa (831/1994). Valtion virkamieslain (250/1994) 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Esitutkintalain 9 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan esitutkintapöytäkirjaan on otettava kuulustelupöytäkirjat ja selostukset tutkintatoimenpiteistä ja niiden yhteydessä tehdyistä esitutkinnassa selvitettäviä asioita koskevista havainnoista sekä liitettävä tutkinnassa kertyneet asiakirjat, tallenteet ja valokuvat, jos niillä voidaan olettaa olevan merkitystä asiassa ja jos laissa ei toisin säädetä.

Selvityksen perusteella poliisilla ei ole ollut asiassa missään vaiheessa hallussaan muita asianajajan poliisille lähettämiä viestejä kuin selvitys, joka oli arkistoitu esitutkintapöytäkirjan yhteydessä ja joka oli kantelijalle toimitettu. Helsingin poliisilaitoksella ei myöskään ole yleistä käytäntöä, jonka perusteella sähköpostiviestejä ei milloinkaan säilytettäisi. Poliisilaitoksen lausunnon mukaan lähtökohtaisesti sähköpostiviestejä voidaan pitää arkistolaissa tarkoitettuina asiakirjoina, joiden käsittelystä määrätään Poliisihallituksen vahvistamassa arkistonmuodostussuunnitelmassa. Selvityksen perusteella myös rikostarkastaja on ymmärtänyt viranomaisen asiakirjan määritelmän ja muun ohella asiakirjojen arkistointiin liittyvät oikeudelliset velvollisuudet.

Voin yhtyä Poliisihallituksen ja Helsingin poliisilaitoksen lausuntoon eikä asiassa ole aihetta epäillä rikostarkastajan menetelleen lainvastaisesti päättäessään esitutkinnassa kertyneen materiaalin säilyttämisestä ja arkistoinnista.

Rikostarkastajan kantelijalle lähettämä vastaus on kuitenkin ollut muotoilultaan huolimaton. Se on ollut omiaan johtamaan kantelijaa hänelle tulleeseen virheelliseen käsitykseen, että sähköpostilla saapuneita tai lähetettyjä viranomaisten asiakirjoja ei ylipäätään poliisilaitoksella säilytettäisi. Hyvän hallinnon perusteiden mukaan viranomaisen on käytettävä muun muassa selkeää kieltä (hallintolaki 9 §).

TOIMENPIDE

Saatan edellä esittämäni käsitykseni vastauksen muotoilusta Helsingin poliisilaitoksen rikostarkastajan tietoon.

Kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijäneuvos

Juho Lehtimäki